

احتمالات یادگیری در یادگیرندگان

راهنمای عملی مشاوران

مؤلفین

زینب گارخ کلورزی

کارشناس ارشد روان‌شناسی عمومی، آ. دانش‌پژوهان استان مازندران شهرستان چالوس

رضوانه رادمنان

کارشناس ارشد برنامه‌ریزی آموزشی، آموزش و پرورش استان مازندران، شهرستان تنکابن

فیبیا

سرشنه: گلرخ کلوزی، زهرا، ۱۳۴۰
عنوان و نام پدیدآور: اختلالات یادگیری در یادگیرندگان: راهنمای عملی مشاوران/مؤلفین: زهرا گلرخ کلوزی، رضوانه رانمند

مشخصات نشر: ساری: علیم نور، ۱۳۹۵.

مشخصات ظاهری: ۲۱ ص.: جدول.

شابک: 978-600-8400-20-20

وضعیت فهرست نویسی: فیبیا

یادداشت: کتابنامه.

موضوع: کودکان ناتوان در یادگیری -- آموزش و پرورش

موضوع: Learning disabled children -- Education

موضوع: کودکان ناتوان در یادگیری -- توانبخشی

موضوع: Learning disabled children -- Rehabilitation

موضوع: یادگیری -- اختلالات -- درمان

موضوع: Learning disabilities -- Treatment

شماره افزوده: رانمند رضوانه، ۱۳۵۸.

رده بندی کنگره: ۳۹۵ ۳ الف، ۳۶۲۴ ۳۶۲۴

رده بندی دیویی: ۳۷۱/۹

شماره کتابشناسی ملی: ۴۴۸۳۹۱

شناسنامه کتاب

◀ نام کتاب: اختلالات یادگیری راهنمای عملی مشاوران

◀ مؤلفین: زهرا گلرخ کلوزی، رضوانه رانمند

◀ امور رایانه و صفحه بندی: سید حسین تقیان

◀ طرح روی جلد: شهریانو فرخی

◀ ویراستار علمی: رضوانه رانمند

◀ تیراژ: ۵۰۰

◀ ناشر: علیم نور

◀ نوبت چاپ اول: ۱۳۹۵

◀ چاپ و صحافی: پیشگام

◀ قیمت: ۱۵۰۰۰۰ ریال

کلیه حقوق اقم از چاپ، تکثیر، نسخه برداری و ترجمه برای ناشر محفوظ است. (نقل مطلب با ذکر مأخذ بلامانع است)
مرکز پخش: ساری - میدان امام - بلوار دانشگاه - پایین تر از حوزه هنری - کوچه گل درگس - جنب چاپ مآزاد گستر

ISBN: 978-600-8400-20-2

۰۹۱۱۲۵۵۹۸۴۴

۹.....	سخن ناشر
۱۰.....	پیشگفتار مؤلفین

فصل اول آشنایی با مفاهیم نارسایی یادگیری

۱۵.....	مقدمه
۱۹.....	تاریخچه اختلال‌های یادگیری
۲۳.....	نظریات مرتبط با نارسایی ویژه در یادگیری
۲۳.....	اول- نظریات رشدی
۲۳.....	۱- تأخیر رشدی
۲۴.....	۲- مراحل رشد پایانه
۲۵.....	کاربرد نظریات رشدی در نارسایی ویژه در یادگیری
۲۶.....	دوم- نظریات رفتاری
۲۶.....	۱- آموزش مستقیم
۲۶.....	۲- تحلیل رفتاری
۲۶.....	۳- مراحل یادگیری
۲۷.....	کاربرد آموزش مستقیم در نارسایی ویژه در یادگیری
۲۷.....	سوم- روش شناختی
۲۷.....	۱- اختلالات پردازش روان شناختی
۲۸.....	۲- الگوی پردازش یادگیری
۲۹.....	۳- نظریه شناختی
۳۱.....	۴- آموزش راهکارهای یادگیری

۳۳	چهارم - نظریه تأثیر اجتماعی یادگیری
۳۳	پنجم - نظریه معلم به عنوان میانجی
۳۳	ششم - نظریه آموزش متقابل
۳۴	کاربرد روانشناسی شناختی در نارسایی ویژه در یادگیری
۳۴	ویژگی‌های کودکان با نارسایی ویژه در یادگیری
۳۵	۱- اختلالات حرکتی
۳۶	۲- اختلالات اجتماعی - عاطفی
۳۶	۳- اختلالات ادراکی
۳۶	۴- اختلالات نمادسازی
۳۷	۵- اختلالات توجه
۳۸	۶- اختلالات نظم
۳۸	۷- اختلالات زبانی
۳۹	۸- نارسایی ادراکی - حرکتی
۳۹	۹- نارسایی نقص توجه
۴۰	علل احتمالی نارسایی ویژه در یادگیری
۴۱	۱- عوامل محیطی
۴۴	۲- عوامل عاطفی
۴۵	۳- عوامل فیزیکی
۵۰	۴- عوامل مؤثر هوش
۵۱	۵- عوامل ژنتیکی
۵۱	طبقه‌بندی نارسایی‌های ویژه در یادگیری
۵۲	طبقه‌بندی کودکان نارسایی ویژه از دیدگاه نوع مشکل
۵۲	۱- نارساخوانی
۵۳	۲- نارسانویسی
۵۳	۳- نارسایی در ریاضیات

- ۵۴ ۴- نارسایی در زبان
- ۵۵ نارسایی‌های اجتماعی - عاطفی - رفتاری
- ۵۸ **تیزهوشان با نارسایی‌های یادگیری**
- ۵۹ ویژگی‌های دانش‌آموزان باهوش دارای ناتوانی یادگیری
- ۶۰ راهبردهای آموزش برای دانش‌آموزان دارای ناتوانی یادگیری باهوش
- ۶۱ راهبردهای یادسپاری
- ۶۳ راهبردهای سازمان‌دهی
- ۶۴ راهبردهای نوشتن جملات
- ۶۴ راهبرد روش آموزش
- ۶۵ هوش‌های چندگانه و ناتوانی‌های یادگیری

فصل دوم روش رویارویی با نارسایی‌های یادگیری

- ۶۹ سیستم آموزشی و کودکان نارسایی یادگیری
- ۶۹ ۱- ویژگی‌های معلم نارسایی‌های ویژه در یادگیری
- ۶۹ الف- ویژگی‌های فنی
- ۶۹ ب- روابط انسانی
- ۷۰ ج- مشاهده همیاری
- ۷۱ ه- روش‌های بهسازی همیاری
- ۷۲ ۲- مدرسه و والدین کودکان نارسایی ویژه در یادگیری
- ۷۲ الف- واکنش والدین
- ۷۳ ب- گروه حمایتی والدین و مشاوره خانوادگی
- ۷۴ ج- مذاکره معلم با والدین
- ۷۴ توصیه به والدین کودکان با نارسایی‌های ویژه در یادگیری
- ۷۵ ۳- ارزیابی کودکان با نارسایی‌های ویژه در یادگیری
- ۷۶ نقش بازی در درمان اختلالات یادگیری

۷۷	نقش دین در پیشگیری از نارسایی‌های یادگیری
۷۹	مطالعات مغز و درمان نارسایی‌های یادگیری
۸۰	مطالعات تشریحی مغز مرده
۸۰	علوم اعصاب و مطالعه مغز
۸۰	مغز: ساختار و کارکردهای آن
۸۰	نیمکره‌های مغز
۸۱	مغز راست، مغز چپ: تفاوت‌های کارکردی
۸۱	تسلسل‌نکره‌ای
۸۲	وجره هشت گانه مغز انسان
۸۳	اختلال کارکرد دستگاه عصبی مرکزی
۸۳	یادگیری مبتنی بر تمرین
۸۵	تئوری‌های شناخت مغز و آموزش
۹۱	پیامدهای پژوهش‌های مغز در برنامه درسی
۹۱	هدف‌ها
۹۲	محتوا
۹۴	فعالیت‌های یادگیری
۹۵	روش‌های ارزشیابی
۹۶	منابع و ابزار یادگیری
۹۷	فهرست منابع و مآخذ

سخن‌نشر

به بسم الله الرحمن الرحيم است

مگر فتحي ز فتاح علیم است

در جهان امروز پژوهش و تحقیق، اساس و بنیاد همه پیشرفت‌ها و توسعه امور محسوب می‌شود. به‌طوری‌که «توانایی» در گرو «دانایی» است و می‌توان گفت بدون دانایی، توانایی جایگاهی ندارد. همان‌طوری که حضرت علامه ابوالفضائل حسن‌زاده آملی حفظه الله فرموده است:

منم آرد تشنه دانش که مگر دانش بود آتش

مرا اندر دل آتش همی‌باشد نشیمن‌ها

انتشارات «علیم نور» از زمان تأسیس و شروع فعالیت خود، همواره تلاش وافر در جهت بسط و توسعه علوم و امور فرهنگی داشت. به‌طوری‌که دستاوردهای متعددی در خصوص نشر امور علمی از خود به‌جای گذاشت. کتاب حاضر منبع مفید و ارزشمندی برای رشد و توسعه علمی در حوزه علوم پزشکی خواهد بود. در این کتاب، یادگیری مورد بررسی قرار می‌گیرد. مؤلفین از مدیران با تجربه مدارس و از پژوهشگران موفق در حیطه علوم رفتار و تربیتی هستند. انتشارات «علیم نور» این افتخار را دارد که در زمینه نشر و توسعه علمی، در نظر کار ارزشمند مؤلف محترم بهره‌مند گردیده و این افتخار را دارد که کتاب‌های بعدی این مؤلفین را به چاپ درآید. امید است استادان، دانش‌پژوهان و صاحب‌نظران، جهت اصلاح بیشتر کتاب حاضر و تدوین دیگر آثار، از ارائه پیشنهادها و نظرات خود به این مرکز دریغ ننمایند.

Alimonnour@Yahoo.com

مدیریت انتشارات علیم نور

پیشگفتار مؤلفین

یکی از مهم‌ترین شاخه‌های روان‌شناسی و آموزش و پرورش کودکان استثنایی شاخه ناتوانی‌های یادگیری است. یادگیری ابزار عمده سازگاری انسان با محیط در حال تغییر خود است. اگر کودکان و نوجوانان در جهان پیشرفته و پیچیده امروز نتوانند یاد بگیرند، نمی‌توانند خوب زندگی کنند. چندین نسل پیش مردم بدون یادگیری آموزشگاهی از عهد مشاغل مختلف، تجارت و امور اجتماعی برمی‌آمدند، اما در دنیای امروز چنین چیزی امکان‌پذیر نیست.

دانش‌آموزان نیز در سبب‌های ویژه در یادگیری دارد که:

الف) به سطح توانایی مناسب سنی معینی در یک یا چند حوزه، به شرطی که فرصت یادگیری مناسب فراهم شده باشد، نرسد. ب) تفاوت چشمگیری بین توانایی هوش و پیشرفت درس در یک یا چند حوزه. ۱) بیان کلامی ۲) درک مطلب شنیداری ۳) بیان نوشتاری ۴) مهارت‌های اساسی خواندن ۵) درک مطلب خواندن، ۶) محاسبات ریاضی و ۷) استدلال ریاضی داشته باشد.

فرد، اختلالی در یک یا چند فرآیند روان‌شناختی یعنی فرآیندهایی که توانایی ذهنی نامیده می‌شوند مانند حافظه، ادراک شنیداری، ادراک دیداری، زبان کلامی و تفکر دارد. در بین کودکان با نارسایی‌های یادگیری تفاوت چشمگیری بین توانایی افراد برای یادگیری در یک یا چند حوزه و آنچه واقعاً یاد گرفته‌اند وجود دارد.

منتهی باید در نظر داشت که عوامل گوناگونی علاوه بر نارسایی نیز ممکن است باعث این تفاوت شوند که از آن میان می‌توان به عدم آموزش، نداشتن انگیزه، مشکلات روانی، مشکلات عاطفی و مانند آن اشاره کرد. ناتوانی‌های یادگیری می‌تواند شخص را از کوشش بازدارند، علاقه را از بین ببرند و اعتماد راحتی در ساعی‌ترین دانش‌آموز، از میان بردارد.

تشخیص کودکان با اختلال یادگیری کمک به سزایی به کودک و خانواده او می‌نماید و عدم تشخیص و مداخله مناسب، تأثیرات منفی و جبران‌ناپذیری بر زندگی و آینده کودک می‌گذارد. با حمایت درست و مداخله مناسب، این کودکان می‌توانند در مدرسه موفق شده و در بزرگسالی نیز انسانی موفق گردند.

اصطلاح نارسایی در یادگیری به وسیله روان‌شناسان و متخصصین تعلیم و تربیت مورد استفاده قرار می‌گیرد. درحالی که متخصصان پزشکی اختلال یادگیری را ترجیح می‌دهند مشکل یادگیری به یکی از منابع زیر نسبت داده می‌شود: ۱- آسیب‌های عصبی ۲- بدکاری و نارسایی در فهم ۳- ترک مطالب ۴- اختلال حسی ۴- بی‌نظمی و آشفتگی زبان ۵- عقب‌ماندگی ذهنی ۶- ضعف و بی‌ثبات فرهنگی ۷- نقص و نارسایی زبان ۸- مشکلات آموزش

نارسایی ویژه در یادگیری گروهی از کودکان را در برمی‌گیرد که مشکلاتی را در حوزه‌های گوناگون دارند. این مشکلات اثرات مادام‌العمری را برای فرد ایجاد می‌کند که به نظر می‌رسد خیلی بیشتر از خواندن، نوشتن و حساب کردن باشد و حوزه‌هایی همچون سلامت، بهداشت روانی، روابط بین‌شخصی را در برمی‌گیرد.

کودکان مبتلا به ناتوانی‌های یادگیری در هر کلاس درس افت می‌شوند. معمولاً این دانش‌آموزان چاره‌ای جز ترک تحصیل ندارند، مگر آنکه مشکلات آنان به موقع تشخیص داده و درمان شود. ناتوانی‌های یادگیری عارضه‌ای گیج‌کننده است زیرا هر فرد مجموعه استعدادها و ویژگی‌های منحصر به فردی دارد. دانش‌آموزان مبتلا به ناتوانی‌های یادگیری نابینا نیستند، اما نمی‌توانند بسیاری از چیزها را مانند همسالان خود ببینند، ناشنوا نیستند، اما در بسیاری از موارد نمی‌توانند مانند افراد طبیعی گوش کنند یا صداها را بشنوند، از نظر رشد شناختی عقب‌ماندگی ندارند، ولی با روش متفاوتی یاد می‌گیرند. افزون بر این، آنان با بسیاری از رفتارهایشان باعث به هم ریختن کلاس درس و ایجاد ناراحتی در خانه می‌شوند.

بنابراین بررسی و شناخت رابطه اختلال‌های یادگیری در عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان ضروری است و مؤلفین در این کتاب به دنبال پاسخ به این سؤال هستند «آیا بین اختلال‌های یادگیری با عملکرد تحصیلی ارتباط وجود دارد؟» تا بتواند با ارائه نتایج حاصل از این پژوهش مسئولین آموزش و پرورش و برنامه‌ریزان اجتماعی را در راستای ارتقای سطح بهداشت روانی جامعه یاری دهد. در این کتاب سعی گردیده مورد بررسی قرار گیرد. در نهایت امیدواریم که این مجموعه، مقدمه‌ای برای انجام موارد مشابهی از این دست باشد تا شاهد شکل‌گیری سواد اطلاعاتی آحاد جامعه در این زمینه در کل کشور باشیم. انجام این مجموعه جز با لطف و عنایت خداوند سبحان و راهنمایی‌های ارزشمند اساتید بزرگوار، میسر نبود. به پاس این همه محبت و لطف و با ابراز صمیمانه‌ترین درودها، سلام و توفیق روزافزون اساتید ارجمند را از ایزد منان خواستارم. از تمامی همکاران عزیزم که در زمان سختی‌های انجام این تألیف، امید و دلگرمی می‌دادند، سپاسگزارم. این کتاب قابل اعتماد است. امید است که این کتاب به‌ویژه مدیران مدارس، دانشجویان، به‌ویژه و همه کسانی که با رویکرد یاددهی و یادگیری سروکار دارند مفید است.

در پایان از همه خوانندگان محترم تقاضای مندم نظرات، پیشنهادها و انتقادات خود را به آدرس پست الکترونیکی انتشارات علیم‌نوا ارسال نموده و مؤلفین را از نظرات ارزشمند خود بهره‌مند سازند.

توفیق از خداست و تکیه بر اوست.

مؤلفین